

RODZINA I MEDIA

Recenzja naukowa monografii naukowej *Famiglia e Media. Relazioni familiari, le loro rappresentazioni sui mezzi di comunicazione e relazioni virtuali*, pod red. Norberto González Gaitano, Wydawnictwo EDUSC (Edizioni Santa Croce), Roma 2015, ss. 5-219.

Monografia naukowa *Famiglia e Media. Relazioni familiari, le loro rappresentazioni sui mezzi di comunicazione e relazioni virtuali* jest trzecim tomem z serii *Famiglia e media*, poświęconym wizerunkowi rodziny w mass mediach. Publikacja ta wpisuje się w obszar nauk społecznych (nauki o mediach oraz socjologia) i złożona jest z czterech tekstów naukowych, których wprawdzie nie cechuje jedność tematyczna, ale łączy je właściwa metodologia badań, oparta w znaczącej mierze na analizie danych empirycznych.

Prof. Norberto González Gaitano, redaktor monografii oraz autor czwartego z kolei artykułu w monografii, zatytułowanego „Relazioni familiari, le loro rappresentazioni mediatiche e relazioni virtuali”, pracuje na stanowisku profesora zwyczajnego na Papieskim Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie. Jest wykładowcą przedmiotu Opinia publiczna, a także członkiem towarzystw naukowych: International Association for Mass Communication Research, World Association for Public Opinion Research, Association Droit de la Communication, Sociedad Española de Periodística. Jest on ponadto autorem następujących książek: „Public Opinion and the Catholic Church”, „La interpretación y la narración periodísticas. Un estudio y tres casos: Croacia, drogas, mujer”, „El deber de respeto a la intimidad” oraz autorem licznych artykułów naukowych. Prof. Gaitano w artykule „Relazioni familiari, le loro rappresentazioni mediatiche e relazioni virtuali” proponuje czytelnikowi spojrzenie na rodzinę jako źródło idealnych relacji, będących fundamentem tożsamości i egzystencji społecznej człowieka. Autor odwołuje się do myśli antropologicznej prof. Antonio Malo, zawartej w książce „Io e gli altri. Dall'identità alla relazione”. Prof. Gaitano na przykładzie gatunku telewizyjnego telenoweli ukazuje wizerunek rodziny tworzony przez telenowelę: z jednej strony ukierunkowany na promocję kultury *singles* - osób, które odnoszą sukcesy w życiu zawodowym, a z drugiej strony - rodziny, której życie złożone jest z wielu porażek, niewierności, niezrozumienia pomiędzy mężem i żoną, ich wzajemnych konfliktów na poziomie emocjonalnym. Artykuł kończy się wskazaniem zagrożeń wynikających z promocji relacji wirtualnych, które dążą do zastąpienia relacji w świecie realnym.

Zelmira Bottini de Rey jest dyrektorem *Instituto para el Matrimonio y la Familia* Uniwersytetu Katolickiego w Argentynie. María Teresa Téramo oraz Alejandra Planker de Aguerre są wykładowcami w Instytucie Komunikacji tegoż uniwersytetu. Wyżej wymienieni medioznawcy są autorami pierwszego w kolejności chronologicznej tekstu „La familia en la Argentina, una aproximación desde las instituciones que la protegen y promueven”. Artykuł stanowi opis instytucji, stowarzyszeń i fundacji, działających na terenie Argentyny, których misją jest wspieranie rodziny. Autorzy prezentują w tekście wyniki ankiety, złożonej z 42 pytań, którą przeprowadzili wśród 29 argentyńskich organizacji działających na rzecz rodziny. Pytania dotyczyły następujących kwestii: charakterystyka stowarzyszeń (historia, liczba członków, propagowany model rodziny, grupa docelowa, rodzaje aktywności), komunikowanie wewnętrzne i zewnętrzne stowarzyszeń, postrzeganie rodziny przez opinię publiczną i wpływ mass mediów na obraz rodziny, stanowisko stowarzyszeń wobec tematów kontrowersyjnych (homoseksualizm, aborcja, eutanazja). Wyniki precyzyjnie opisują sytuację społeczną rodziny w Argentynie, jej podstawowe trudności i wizerunek rodziny. Tym samym tekst stanowi cenną pomoc w określeniu wyzwań, przed którymi stoją organizacje wspierające rodziny. Zelmira Bottini de Rey, María Teresa Téramo oraz Alejandra Planker de Aguerre zauważają również, że do najważniejszych zagrożeń należą panujący relatywizm kulturowy, rozwody, brak dialogu w rodzinie. Ponadto istotną, zdaniem autorów tekstu, jest promocja wartości, które przyczyniałyby się do jedności i stabilizacji rodzinnej. Nie do pominięcia jest rola mediów i opinii publicznej w pracy organizacji i stowarzyszeń działających na rzecz rodziny, ze względu na ich doniosłą rolę w procesach komunikowania.

Giuseppe Romano jest włoskim dziennikarzem i wykładowcą uniwersyteckim, wychowankiem znanego reżysera i krytyka literackiego Gianfranco Bettetini. Jest autorem wielu publikacji, m.in. „Mezzogiorno di cuoco. Montana, storia esemplare di un marchio italiano”, „La città che non c'è. L'internet, frontiera di uomini”. Giuseppe Romano jest autorem drugiego w kolejności chronologicznej tekstu znajdującego się w monografii, zatytułowanego „Lo statuto espressivo dei videogame”. Jego tekst, ważny zwłaszcza z punktu widzenia pedagogicznego, wskazuje mechanizmy przyciągania uwagi przez gry wykorzystujące potencjał świata elektronicznego. Romano wskazuje wymiar rozrywkowy, narracyjny i retoryczny, którymi posługują się *videogames*, przekazując swoim odbiorcom zredukowaną wizję osoby ludzkiej w kontekście relacji społecznych, sprowadzającą się do zaspokojenia bodźców zewnętrznych wpływających na sferę ludzkich popędów.

Corinne Mannella jest autorką badań naukowych na temat amerykańskiego serialu komediowego *The Office*, realizowanego przez National Broadcasting Company w latach 2005-2013, które zamieszczone są w trzecim w porządku chronologicznym artykule recenzowanej monografii. Jest to *studium przypadku* zatytułowane „The Humanity within a Mockumentary: a Case Study on the Presence of Social Virtues in NBC's Television Series 'The Office'”, w którym Mannella analizuje amerykański *mockumentary* pod kątem odniesienia do cnót społecznych takich jak *pietas*, *observantia*, *oboedientia*, *honor*, *gratitudine*, *vindicatio*, *veritas*, *affabilitas*, *liberalitate*. Poprzez empiryczne ba-

dania ilościowe i jakościowe próbuje on odpowiedzieć na pytanie „Dlaczego serial komediiowy, w którym występują niedorzeczni, absurdalni aktorzy, osiąga wysoki poziom oglądalności?”.

Wszystkie zaprezentowane teksty poprawnie i całościowo ujmują podjęte zagadnienia. Właściwa struktura artykułów, z dobrym wstępem i podsumowaniem oraz wyjaśnieniem kwestii metodologicznych (cel badań, hipotezy badawcze, metody badawcze) pozwala czytelnikowi odkryć nowe spojrzenie badawcze na relacje mass media – rodzina w kontekście współczesnych uwarunkowań kulturowych i społecznych.

Jestem przekonany, że publikacja *Famiglia e Media. Relazioni familiari, le loro rappresentazioni sui mezzi di comunicazione e relazioni virtuali* będzie stanowić cenny punkt odniesienia dla podejmujących badania nad wizerunkiem medialnym współczesnej rodziny, ale również wzbogaci warsztat empirycznych, filozoficznych i antropologicznych badań nad rodziną. Monografia naukowa ukazuje doniosłość nauk o mediach, z której obficie korzysta dzisiejsza socjologia, filozofia i antropologia. W moim przekonaniu warto zwrócić uwagę na podejmowane prace badawcze grupy naukowców reprezentujących różne ośrodki akademickie, pośród których jest również redaktor monografii, prof. Norberto González Gaitano, podejmujących zagadnienie wizerunku medialnego rodziny oraz propozycji wsparcia instytucji działających na rzecz rodziny w przestrzeni publicznej, a których owoce pracy systematycznie publikowane są na portalu familyandmedia.eu. ■

ks. Rafał Leśniczak